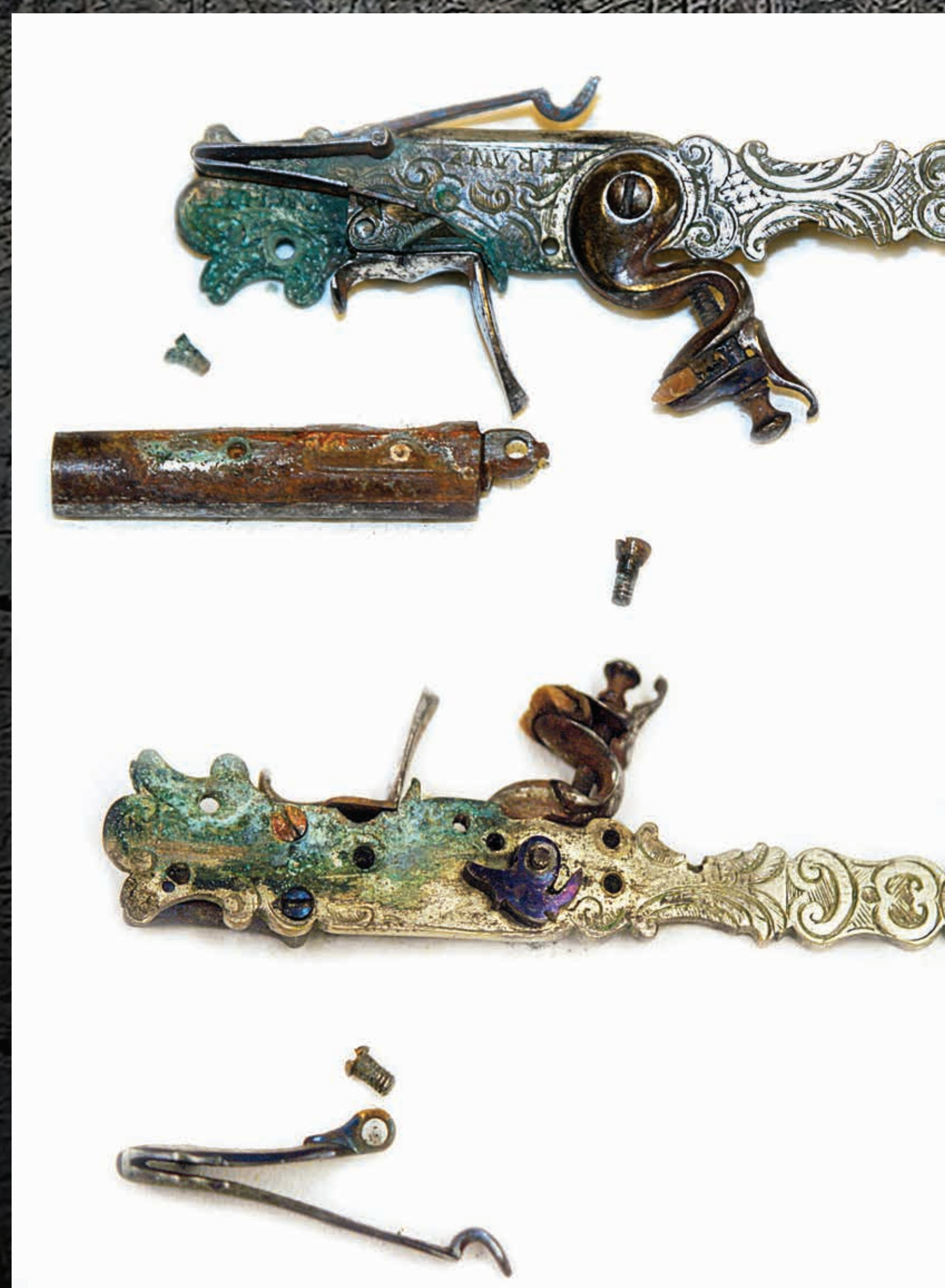

NEVARNA VEČERJA – JEDILNI PRIBOR Z OROŽJEM

Fotografije: Irena Porekar Kacafura, Maja Potrc

V Pokrajinskem muzeju Maribor smo bili lani kot pridruženi partnerji povabljeni v projekt Slovenija – Evropska regija gastronomije 2021. Junija smo odprli razstavo Vino naše vsakdanje, ki predstavlja bogato dediščino vinarstva Podravja. Osrednji prostor razstave zapolnjuje interaktivna digitalna miza, na kateri lahko obiskovalci raziskujejo tudi slavnostne jedilnike različnih zgodovinskih obdobj. Za razstavo in predvsem pripravo posnetkov za digitalno mizo smo konservirali-restavrirali vrsto predmetov, predvsem kovinsko posodje in pribor. Med zanimivejšimi in redkejšimi so bile vilice (inv. št. N. 3639) in žlica (inv. št. N. 3640) z miniaturnima pištolama, ki ju je leta 1903 muzeju poklonil Artur Mally, primarij mariborske bolnišnice in častni meščan Maribora, datirane pa so v 18. stoletje. Predmeta sta izdelana iz železa in posrebrene medenine. Ročaj je bogato graviran z volutnimi in mrežastimi okraski ter napisom Franz X. Richter, nanj pa je pritrjen deloma ohranjen mehanizem za streljanje z vžigom na kremen. Izvotljen sodast ročaj vilic je hkrati tudi cev miniaturne pištole, na ploščat ročaj žlice pa je cev pritrjena z zadnje strani. Pred posegom je bila posrebrana površina ročajev prekrita s srebrnim sulfidom (Ag₂S), bakrovimi korozijskimi produkti, na železnih delih pa je bila vidna točkovna korozija. Čeprav sta bila predmeta v preteklosti že restavrirana, strelni mehanizem ni bil razstavljen in primerno konserviran. Površina je bila neočiščena in preko korozijskih plasti lakirana. Predmeta smo najprej razstavili na sestavne dele in pri tem skrbno beležili ležišča posameznih delov. Za odstranjevanje prehodnih premazov smo dele namakali v mešanici acetona in ksilena v razmerju 1 : 1. Površino posrebranih delov smo čistili z vatiranimi paličicami, namočenimi v 10-odstotno raztopino natrijevega tiosulfata (Na₂S₂O₃), in z ultrazvočnim klavcem. Posrebrano površino smo nevtralizirali z večkratnim spiranjem v destilirani vodi in jo po osužitvi izjemno previdno polirali z majhnimi mehкими polstenimi koluti na mikromotorju in polirno pasto, saj zaradi pretiranega čiščenja v preteklosti skozi nanos plasti srebra že proseva medenina. Po odstranitvi ostankov polirne paste z acetonom in vakuumskem sušenju smo dele lakirali z nitroceluloznim lakom Frigilen. Korozijo na železnih, bruniranih delih smo odstranjevali z ultrazvočnimi klavci in točkovno peskali s 50µm korundom ter dele polirali z mehкими jeklenimi ščetkami. Poškodovano brunirano plast na kovini smo retuširali z raztopino tanina. Dele smo po vakuumskem sušenju lakirali z 10-odstotnim Paraloidom B 72 v acetonu in jih povoskali. Po zaključku posegov smo predmeta sestavili. Zanimivo je, da sta cevi pištole pri uporabi pribora med obedom obrnjeni proti uporabniku. Če bi želeli s pištolama streljati, bi morali pribor obrniti za 180 stopinj, zato domnevamo, da vilice in žlica kot orožje nista bila v uporabi, temveč sta le posebna zbirateljska predmeta.